Бизнес және менеджмент
(кафедра)

Қаржылық талдау және жобаны бағалау
(пән атауы)

4-дәріс. Пайда мен залал туралы есеп беруді талдау

Лекция №3

2 академиялық сағат

Сакибаева Құралай Сарсембайқызы
(ФИО преподавателя)
keroline80@mail.ru
(Электрондық адрес)

Дәріс жоспары

1. Қаржылық нәтижелерді талдау міндеттері
2. Пайда және шығындар туралы есеп
3. Пайданың негізгі көрсеткіштері
4. Капиталдың (активтердің) пайдалығының салыстырмалы көрсеткіштерін талдау
5. Рентабельділік көрсеткіштерін талдау

1. Қаржылық нәтижелерді талдау міндеттері

- Қаржылық нәтиже кәсіпорынның өндіріспен және өнімді (істелген жұмыс, көрсетілген қызметті) сатумен байланысты қызметтін аяқтайтын цикл және бірмезгілде кәсіпорынның келесі қызметін бастауға қажетті шарт болып табылады.
- Кәсіпорын қызметінің қаржылық қызметінің жоғары нәтижелері салықтар арқылы мемлекет бюджетінің бекуін қамтамасыз етеді, кәсіпорынның өндірістік және қаржылық сферасындағы іскерлік белсенделегін, инвестициялық тартымдылығын өсіруге мүмкіндік береді.
- ***Кәсіпорын қызметінің қаржылық нәтижесі*** алынған пайда сомасы мен рентабельділік деңгейімен сипатталады.
- *Қардылық нәтижес– пайда* (оң) немесе зиян (теріс), бұл теңгемен анықталатын абсолютті көрсеткіш.
- ***Рентабельділік*** *– тиімділікті (пайдалылықты) сипаттайтын көрсеткіш, %* бен анықталады.
- ***Табыс*** деп белгілі кезеңдегі жеке жіне заңды тұлға, мемлекет немесе ұйым алатын барлық қаражатты айтамыз.
- ***Пайда*** – бұл қаржылық нәтиже. Басқаша сөзбен айтқанда, жеке немесе заңды тұлғада өнімді сату нәтижесінде алынған сомадан оны даярлау мен сатуға кеткен шығындарды алып тастағандағы қаражат.

Рассчитать доход и прибыль можно при помощи простых формул. Формула для определения дохода выглядит так:

> Доход = Выручка за определенный период времени

Механизм расчета прибыли немного сложнее:

> Прибыль = Доход – Расходы на изготовление и продажу

1. Қаржылық нәтижелерді талдау міндеттері

ТАЛДАУ МІНДЕТТЕРІ

1.Пайда алу мүмкіндіктерін зерттеу;
2.Пайданы құруға бақылау жасау ;
3.Қаржылық нәтижелер мен пайда сапасына факторлардың әсерін анықтау;
4.Пайданы басқару тиімділігін көтеру

ТАЛДАУ ОБЪЕКТІСІ

1.Сатудан түскен пайда;
2. Жалпы (ВАЛОВАЯ) пайда;
3. Бөлінетін пайда;
4.Маржиналды пайда

ТАЛДАУ КӨЗДЕРІ

1.ФОРМА №2 «Пайда және шығын туралы есеп»
2.Тауарды жөнелту НАКЛАДНойлар
3.Нәтижелер шоттары бойынша бухгалтерлік есептің
Талдамалық мәліметтер

ТАЛДАУ КЕЗЕҢДЕРІ

1.Пайда құрамы мен динамикасын талдау;
2.Өнімді өндіруден түскен пайданы талдау;
3.Рентабельділік көрсеткіштерін талдау;
4.Пайданы және рентабельділікті өсіру резервтерін бағалау;
5.Пайданы қолдануды талдау;
6.Маржиналды талдау.

Пайданы бөлу сұлбасы

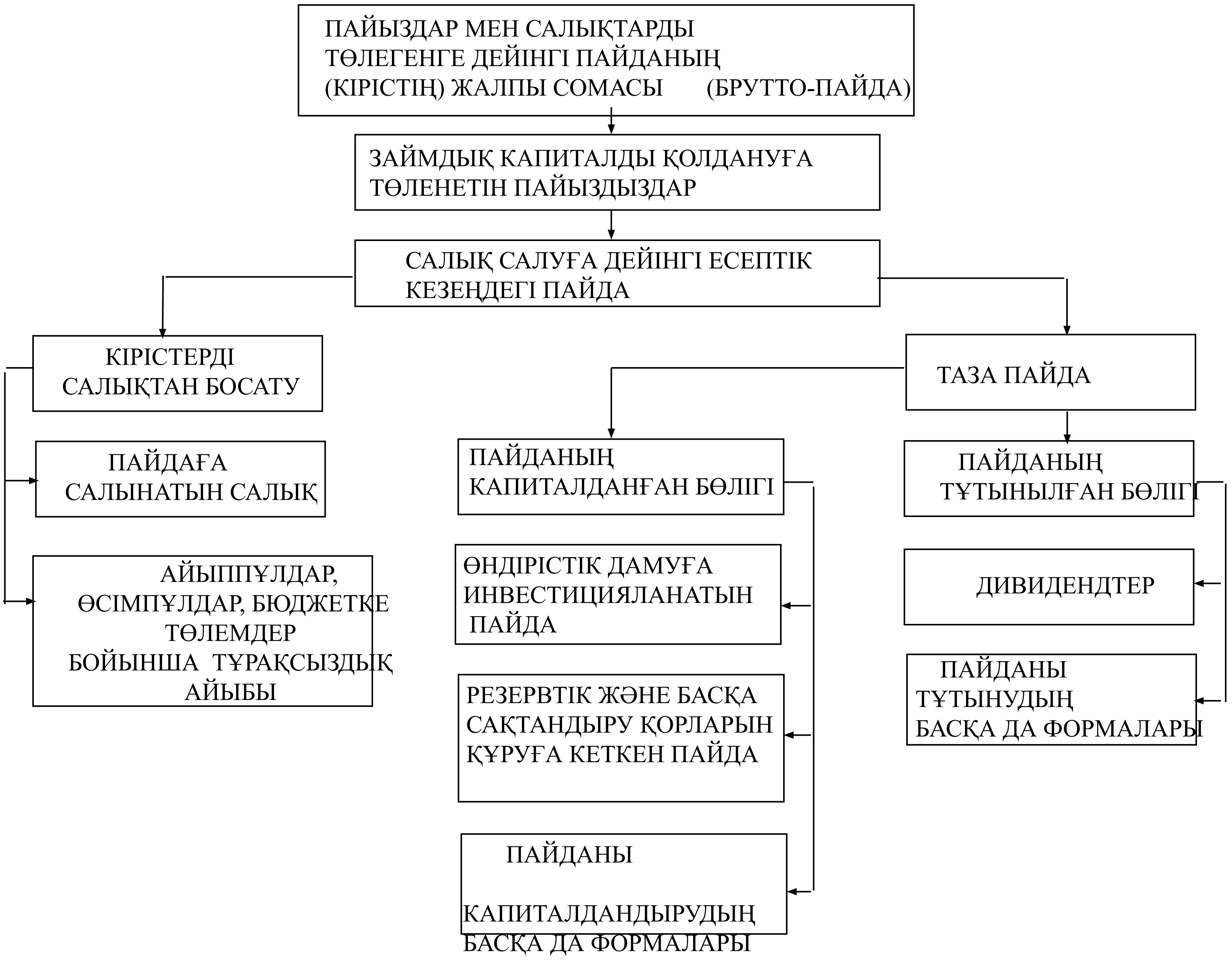

2. Пайда және шығындар туралы есеп

- Пайда және шығын туралы есеп соңғы жылдары өзгеріп Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сай жүргізіледі.
- Қолданыстағы нормативтік құжаттарда әрбір шаруашылық субъектісі табыстары мен зияндарының қатнасы туралы мәліметтер алу үшін Пайда және шығындар туралы есепті жүргізеді..
- Бұл талаптар ҚР Салық кодексінде қарастырылған.
- Бухгалтерлік есеп қағидаларына сай бұл есеп айқын да көректі, толықтық талабына сай табыстар мен шығындар туралы ақпараттан тұруы тиіс.
- ***Аудару (нечисление) және кассалық әдіс қағидасы*** пайдаға салынатын салықты есептеу үшін салықтық база сомасын дүрыс анықтау мақсатында табыстар мен шығындар есебін жүргізу ережесін орнатады. Аудару және кассалық әдіс бір бірінен салық төлеушілер аясымен де, әр әдісті пайдалану мүмкіндігін қамтамасыз ету шарттарымен де ерекшеленеді.
- ***Аудару қағидасы*** барлық шаруашылық операциялар бухгалтерлік есеп шоттарында ақша қаражаттарының (олардың эквиваленттерінің) алынуы немесе төленуіне байланыссыз олардың қай уақытта жүргізілуне қарай көрсетіледі.
- ***Кассалық әдіс*** табыстар ақша қаражаттары есептік шотқа (кассага) аударылған немесе мүлік алынған сәтте көрсетіледі. Шығындарды олардың нақты төлемі жүргізілген кезде ескеру қажет.

2. Пайда және шығындар туралы есеп

Аудару қағидасы мен кассалық әдіс негізінде есепке алудың өзара байланысы

Аудару (есепке алу) әдісі бойынша есептеу

Кассалық әдіс бойынша есепке алу

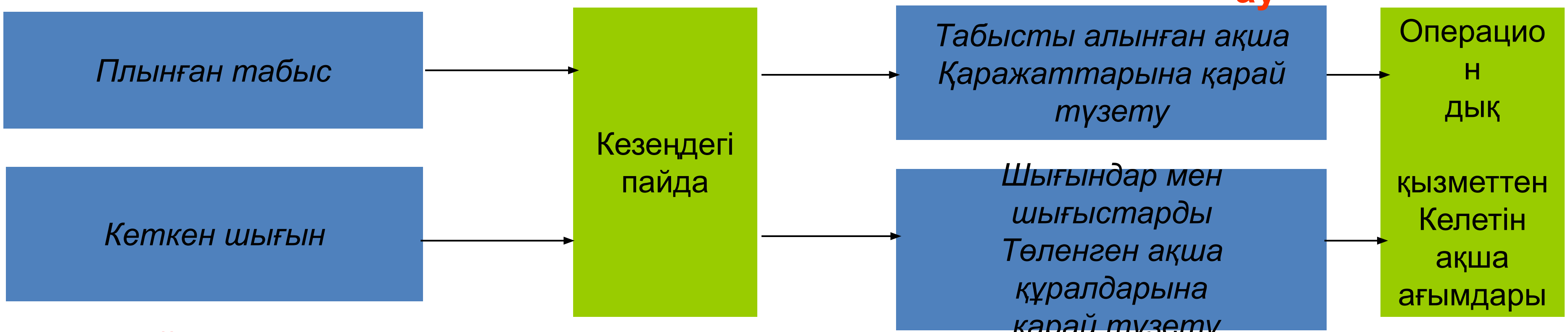

- **Пайда және шығындар туралы есеп компанияның операциондық қызметтен пайда тапқаны немесе зиян шеккендігі туралы мәліметтер береді, бірақ осы қызметтен келетін немесе кететін ақша құралдарын кқрсетпейді.**
- **Пайда және шығындар туралы есеп аудару (есептеу) қағидасы негізінде құрастырылған.** Табыстар ақша құралдары алынған алынбағандығына қарамастан тіркеледі, ал шығындар олар бойынша ақша құралдары төленген төленбегеніне байланыссыз тіркеледі.

2. Отчет о прибылях и убытках

Взаимосвязь учета на основе кассового метода

Учет по методу начисления

Учет по кассовому методу

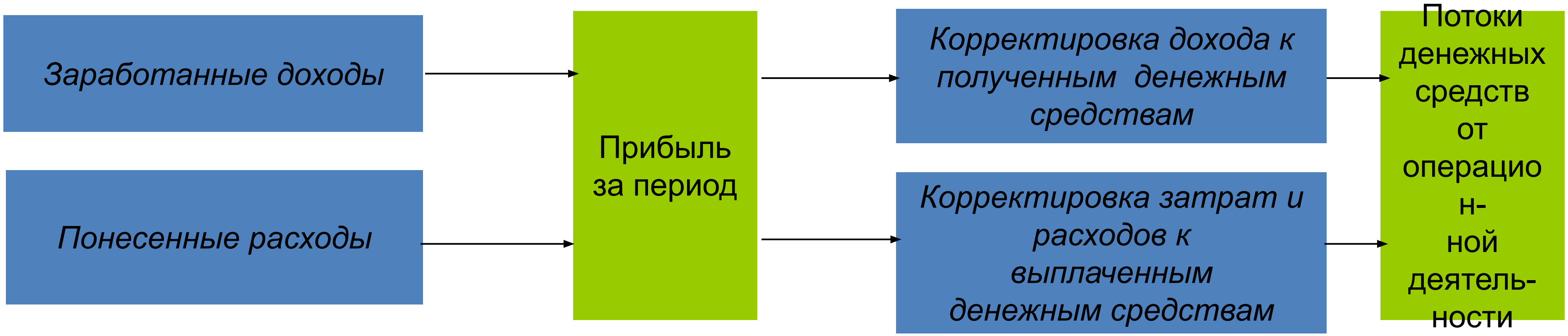

Нәтижесінде операциондық қызметтен ақша құралдарының ағымын анықтау үшін Пайда және шығындар туралы есепте көрсетілген сандарды аудару қағидасынан Кассалық әдіске аудару керек.

2. Пайда және шығындар туралы есеп

- **Показатели формы №2 представлен в следующем порядке**:
- 1. Доход от реализации готовой продукции (товаров, работ, услуг);
- 2. Себестоимость реализованной готовой продукции (товаров, работ, услуг);
- 3. Валовая прибыль;
- 4. Доходы от финансирования;
- 5. Прочие доходы;
- 6. Расходы на реализацию продукции и оказанию услуг;
- 7. Административные расходы;
- 8. Расходы на финансирование;
- 9. Прочие расходы;
- 10. Доля прибыли/убытка организации, учитываемых по методу долевого участия;
- 11. Прибыль (убыток) за период от продолжаемой деятельности;
- 12. Прибыль (убыток) от прекращенной деятельности;
- 13. Прибыль (убыток) до налогообложения;
- 13. Расходы по корпоративному подоходному налогу;
- 14. Итоговая прибыль (убыток) за период до вычета доли меньшинства;
- 15. Доля меньшинства;
- 16. Итоговая прибыль (убыток) за период;
- 17. Прибыль на акцию.

3. Пайданың негізгі көрсеткіштері

- Шаруашылық қызметті талдау процесінде пайданың келесідей көрсеткіштері қолданылады:

1. Тауарларды (жұмыстар, қызметтерді) сатудан түсетін кіріс (табыс)
2. Жалпы пайда (валовая прибыль)
3. Жалғасатын қызметтен түсетін пайда (прибыль от продолжаемой деятельности)
4. Маржиналды табыс
5. Салық салуға дейінгі пайда
6. Қортынды пайда (итоговая прибыль.)

- ***1) тауарларды (жұмыстрды, қызметтерді) сатудан түсетін кіріс*** негізгі қызметке байланысты тауарлы материалдық қорларды сату, қызмет көрсету, сондай ақ сыйақы, пайыздар, дивиденттер, гонорарлар мен ренталар түрінде болуы мүмкін.
- Пайда құрылымында ең үлкен үлесті дайын өнім мен тауарларды саатудан түскен пайда алады. Сатудан түсетін Пайда сомасына қоймалардағы сатылмаған өнім қалдығы және сатыр алушыда сақталып тұрған тиелген тауарлар өзгерісі айтарлықтай әсер етеді.
- ***тауарлар (жұмыс, қызмет) сатудан түсетін кіріс*** ҚҚС (қосымша құн салығын), салықтар мен міндетті төлемдерді, сондай ақ қайтарылған тауарлар құнын, сатып алушыға берілген бағалық жеілдіктерді алып тастап көрсетіледі.
- ***Сатылтын тауарлар (қызмет, жұмыс) өзіндік құны*** материалдық шығындар, еңбек ақы төлеуге кеткен шығындар, сақтандыруға аударымдар, негізгі құралдардың тозуы, басқа да шығындарға топтастырылған өндірістік жұмыстармен тікелей байланысты нақты шығындардан тұрады.

3. Пайданың негізгі көрсеткіштері

- ***2) Жалпы кіріс (Валовая прибыль)*** **негізгі қызмет нәтижесінде тауарларды сатудан түскен табыс пен сатылған тауардың өндірістік өзіндік құны арасындағы айырма ретінде анықталып тауарларды сатудан көрген қаржылық нәтиже болып табылады.**
- Жалпы кіріске әсер етуші маңызды фактор болып өндірістік өзіндік құн табылады, сондықтан оның төмендеуі жалпы кіріс шамасына айтарлықтай ісер етеді.
- ***3) Жалғасушы қызметтен түсетін пайда*** қалдық (сальдоланған) қаржылық нәтиже болып табылады және жалпы кіріс пен кезең шығыстары (расходы периодов) арасындағы айырма ретінде анықталады. Жалпы кіріс шамасы неғұрлым болып, тұрақты шығындарды құрайтын кезең шығыстары аз болған сайын негізгі қызметтен түсетін пайда соғұрлым көп болады.
- **4) Маржиналдық табыс (пайда)** — Сатудан түсетін түсім мен (ҚҚС мен акциздерді есептемегенде) айнымалы шығындар арасындағы айырма. Кейде маржиналды табысты жабу сомасы (сумма покрытия) деп атайды — бұл тұрақты шығындарды жабуға қалатын және пайданы құрайтын түсімнің бір бөлігі.
- *Маржиналды табыс* – дамыған нарықтық экономикасы бар елдерде басқарушылық есепте кең қолданылаатын пайдалылықтың маңызды бір абсолютті көрсеткіштерінің бірі.

3. Пайданың негізгі көрсеткіштері

- Маржиналды пайда фирманың әрбір қосымша өнім бірлігін өндіруден түсетін пайданы білдіреді, басқаша сөзбен айтқанда – бұл әрбір қосымша өнім бірлігіне қарай айданың жалпы сомасның өсімі.
- ***5) Салық салғанға дейінгі пайда*** - бұл маржиналды (жалпы) пайда мен өндірістік емес шығындар (әкімшілік басқарушылық шығындар мен өндірілген өнімді сату бойынша шығындар) арасындағы айырма.
- ***6) Қортынды пайда (Итоговая прибыль)*** есептік кезеңдегі заңды тұлғаның алған қалдық (сальдоланған) нәтижесін көрсетеді.
- ***Кезең шығындары*** – бұл өндірістік өзіндік құнға кірмейтін шығындар. Кезең шығындары:

✔ Жалпы және әкімшілік шығындар;

✔ Сату бойынша шығындар;

✔ Қаржыландыру бойынша шығындар.

4. Капиталдың (активтердің) пайдалығының салыстармалы көрсеткіштерін талдау

- Алынатын пайданы нақты бағалау үшін компания қызметінің тиімділігін сипаттайтын пайдалылықтың салыстырмалы көрсеткіштері қолданылады.
- Пайдалылықтың (ренабельділіктің) негізгі салыстырмалы көрсеткіштерін үш топқа біріктіруге болады:

1. **Капиталдың (активтің) пайдалылық көрсеткіштері;**
2. **Өнімнің пайдалылық көрсеткіштері;**
3. **Таза ақша ағымдары негізінде есептелген көрсеткіштер.**

- Бірінші топтағы қаржылық көрсеткіштерінің жалпы түрі келесідей болады:

$$\text{Құралдардың н/е Олардың көздерінің пайдалығы} = \frac{\text{Пайда}}{\text{құралдардың не олардың көздерінің кезеңдегі орташа шамасы}}$$

4. Капиталдың (активтердің) пайдалығының салыстармалы көрсеткіштерін талдау

- Алымы ретінде пайдалылықтың келесідей абсолютті көрсеткіштері қолданыла алады:
- ✔ Жалғасатын қызметтен пайда;
- ✔ Салық салуға дейінгі пайда;
- ✔ Қортынды пайда.
- Бөлгіш (знаменатель) ретінде баланс қотындысы, сондай ақ активтер мен капиталдың түрлі комбинациялары болуы мүмкін.
- Бірінші топтың ең маңызды көрсеткіштері болып келесідей коэффициенттер табылды.
- ***1)* Активтердің жалпы сомасының пайдалығы** (авансированного, совокупного капитала) $Д_а$:

$$Д_а = \frac{\text{қортынды пайда}}{\text{Активтердің орташа шамасы (барлық капитал, баланс валюталары)}}$$

- Бұл компанияның салынған әрбір теңге активтерінен қанша пайда көретінін көрсетеді, яғни компанияның барлық мүлкін пайдалану тиімділігін көрсетеді.

4.Капиталдың (активтердің) пайдалығының салыстармалы көрсеткіштерін талдау

2) Қысқа мерзімдік активтердің пайдалығы *($Д_{ка}$)* қысқа мерзімді активтерге салынған бір теңгеден копания қанша пайда көретінін көрсетеді:

$$Д_{ка} = \frac{\text{Қортынды пайда}}{\text{Қысқа мерзімдік активтердің орташа шамасы}}$$

3) Меншікті капиталдың пайдалылық Коэффициенті (ставка) ($Д_{ск}$) компания меншік иелерінің салған әрбір теңгесінен алатын пайда шамасын, меншікті капиталған салған әрбір теңге қанша теңге пайда әкелетінін көрсетеді:

$$Д_{ск} = \frac{\text{Қортынды пайда}}{\text{Меншікті капиталдың орташа шамасы}}$$

- Бұл көрсеткіш акционерлік компания үшін салынған капиталдың пайдалылық дәрежесін бағалау үшін негігі болып табылады.
- Биржадағы акционерлік қоғамның акцияларының котировкаларын бағалауда маңызды рөл атқарады.
- Дәл осы көрсеткішті мақала авторлары, радио және теледидар комментаторлары рентабельділік, кәсіпорынның рентабельдігі мен пайдалылығы туралы айтқанда қолданады.

4.Капиталдың (активтердің) пайдалығының салыстармалы көрсеткіштерін талдау

4) Заемдық капиталдың пайдалығы коэффициенті ($Д_{зк}$) тартылған заемдық құралдардың «құнын» сипаттайды:

$$Д_{зк} = \frac{\text{Қортынды пайда}}{\text{Заемдық капиталдың орташа шамасы}}$$

немесе:

$$Д_{зк} = \frac{\text{Заемдық құралдарды тартумен байланысты шығындар}}{\text{Заемдық капиталдың орташа шамасы}}$$

5) Тартылған капиталдың пайдалылық коэффициенті ($Д_{пк}$) компанияға инвестицияланған құралдардың тиімділігін көрсетеді, инвестицияны басқару «шеберлігін» бағалауды сипаттайды:

$$Д_{пк} = \frac{\text{Қортында пайда}}{\text{(Меншікті капиталдың орташа шамасы} + \text{ұзақ мерзімді міндеттемелердің орташа шамасы)}}$$

Кейде бөлімінде келесі элементтер қолданылады:

$$Д_{пк} = \frac{\text{Қортынды пайда} + \text{пайыздар бойынша төлемдер}}{\text{(Меншікті капиталдың орташа шамасы} + \text{ұзақ мерзімді міндеттемелердің орташа шамасы)}}$$

4.Капиталдың (активтердің) пайдалығының салыстармалы көрсеткіштерін талдау

- <u>**Салыстырмалы көрсеткіштердің екінші тобы**</u> өнімнің пайдалыллық коэффициентіне келесілер жатады:
- **1) Сатылған өнімдердің пайдалығы (пайдалылық нормасы (Д^{ч})** бір теңге сатылған қнімге қанша таза пайда мөлшері келетінін көрсетеді:

$$Д^{ч} = \frac{\text{Қортынды пайда}}{\text{Өнімді сатудан түскен кіріс}}$$

- 2) Алымында жалпы пайда шамасын өолдануға болады, онда өнімнің пайдалылығының модифицияланған көрсеткішін аламыз – ***сату көлемі пайдалығы (Д^{в}):***

$$Д^{в} = \frac{\text{Жалпы пайда}}{\text{Өнімді сатудан түскен кіріс}}$$

4.Капиталдың (активтердің) пайдалығының салыстармалы көрсеткіштерін талдау

- ***3) Жалғасатын қызметтен түсетін пайдалылық ($Д_д^о$)*** компанияның шаруашылық қызметінің тиімділігін ғана емес баға тағайындау процессінің тиімділігін де сипаттайды:

$$Д_д^о = \frac{\text{Жалғасатын қызметтен түсетін пайда}}{\text{Сатылатын өнімнің өндірістік өзіндік құны} + \text{кезең пайдасы}}$$

- Бөлімі сатылатын өнімнің толық өзіндік құнын құрайды.
- Бұл көрсеткішті сатылған өнімнің жалпы көлемі бойынша да оның жекелеген түрлері бойынша да есептеген дұрыс.
- ***4) Өнім бірлігінің пайдалығы ($Д_п^о$),*** немесе бұйымның жекелеген түрлерінің пайдалығы жекелеген бұйымдардың кгдірісі мен өткізуі жалпы пайдалылыққа әсерін орнатуға, сондай ақ сату құрылымының рационалдығын бағалауға мүмкіндік береді:

$$Д_п^о = \frac{\text{Бірлік бағасы} - \text{бірліктің толық өзіндік құны}}{\text{Бір бұйым бірлігінің толық өзіндік құны}}$$

4. Капиталдың (активтердің) пайдалығының салыстармалы көрсеткіштерін талдау

- **Пайдалылықтың салыстырмалы көрсеткіштерінің үшінші тобы** – **таза ақша ағымдарының** негізінде есептелетін көрсеткіштер.
- Көрсеткіштердің бұл тобы алдыңғы 1 және 2 топтарға ұқсас, бірақ пайда орнына жалпы ақша қаражаттарының жалпы ағымы (АҚТА)алынады .
- Ақша қаражаттарының таза ағымы негізінде есептелген сату көлемінің, авансталған капитал, меншікті кпаиталдың пайдалылығы:

АҚТА / Сату көлемі → АҚТА / авансталған капитал → АҚТА / меншікті капитал және т.б.

- Бұл көрсеткіштер компанияның кредиторлар, қарыз алушылар мен акционерлердің алдындағы қолма қол ақша қаражаттарымен міндеттемелерін орындау мүмкіндігі туралы көрініс береді .
- Нарықтық экономикалы елдерде көрсеткіштердің үшінші тобын есептеу тартымдырақ болып табылады, себебі төлемқабілеттілікті қамтамасыз ететін ақша ағымдарымен операциялар компанияның қаржылық жағдайының «денсаулығының» маңызды белгісі болып табылады.

5. Рентабельділік көрсеткіштерін талдау

- **Рентабелділік** – экономикалық тиімділіктің салыстырмалы көрсеткіштері.
- Рентабельділік коэффициенті пайданың активтерге,оларды құраушы ресурстарға немесе ағымдарға қатынасы ретінде есептеледі.
- Рентбельділік көрсеткіштері келесілерді сипаттайды:

✔ Жалпы кәсіпорынның жұмысының тиімділігін,

✔ Қызметтің түрлі бағыттарының (өндірістік, кәсіпкершілік, инвестициялық) табыстылығын,

✔ Шығындардың өтелуін және т.б.

- Олардың шамасы қолма қол немесе қолданылған ресурстардың эффектісінің қатынасын көрсетеді. Оларды кәсіпорын қызметін бағалау үшін де инвестициялық саясаттығ және баға тағайындаудың құралы ретінде де қолданады.
- Ұйым қызметінің рентабельдігін сипаттайтын негізгі көреткіштер:

1. Жалпы рентабельділік коэффициенті
2. Сату рентабелділігі коэффициенті
3. Активтердің рентабелділік Активтердің рентабелділік коэффициенті
4. Өндіріс рентабельдігінің коэффициенті

- Барлық көрсеткіштер баланстық пайда, сатылған өнім пайдасы, таза пайда негізінде есептелуі мүмкін.

5. Рентабельділік көрсеткіштерін талдау

- *Жалпы рентабельділік* – кәсіпорынның, саланың, шаруашылықтың экономикалық тиімділігінің белгілі уақыт кезеңіндегі (әдетте жыл) алынған жалпы (баланстық) пайданың осы кезеңдегі айналым құралдарының негізгі және нормативтік үлесіне қатысына тең жалпылама көрсеткіш.
- **Жалпы рентабельділік коэффициенті**
- Аталған көрсеткіш салық салғанға дейінгі пайданың сатылған тауар түсіміне (выручка) қатынасы ретінде анықталады:

$$К_{ОР} = \text{салық салғанға дейінгі пайда (зиян) / түсім х 100\%}$$

- **2) Сату рентабельдігі коэффициенті**
- Сатылған тауар, қызмет немесе жұмыстың бір теңгесінен қанша пайда көретінін анықтайтын коэффициент. Аталған көрсеткіш жалпы және жекелеген тауарлар позияицясы түрінде де есептеледі.

$$К_{РП} = \text{сатудан түскен пайда (зиян) / сатудан түскен түсім (нетто)х 100\%}$$

5. Рентабельділік көрсеткіштерін талдау

- **3) Активтердің рентабельдігі коэффициенті**
- Активтердің рентабельдігі көрсеткіші қандай да бір қызметке салынған салымның тиімділігі туралы көрініс береді. Жалпы түрде аквтитердің рентабельдігі коэффициенті келесі формуламен есептеледі:

$$К_{РК} = \text{Таза пайда (зиян) / капитал * 100\%}$$

немесе:

$$К_{РК} = \text{Жалпы пайда / капитал * 100\%}$$

- Аталған категория (активтердің рентабелдігі) төмендегідей коэффициенттердің жалпылама тобынан тұрады:
- **1) Таза активтердің рентабельдігі коэффициенті:**

$$К_{ЧА} = \text{пайда / таза активтердің сомасы х 100\%.}$$

- **2) Ағымдағы активтердің рентабельділік коэффициенті:**

$$К_{ТА} = \text{пайда / ағымдағы активтер (неесе айналым құралдары) х 100\%.}$$

- **3) Активтердің рентабельдігі коэффициенті:**

$$К_{А} = \text{пайда / баланстың орташа жылдық валютасы х 100\%.}$$

- **4) Меншікті капиталдың рентабельдігі коэффициенті:**

$$К_{СК} = \text{пайда / меншікті капитал х 100\%.}$$

- **5) Өндірістік қорлардың рентабельділік коэффициенті:**

$$К_{ПФ} = \text{пайда / өндірістік қорлардың орташа шамасы х 100\%}$$

5. Рентабельділік көрсеткіштерін талдау

- **4) Өндіріс рентабельдігі коэффициенті**
- Өндіріс рентабелдігі тауарларды өндіру, қызметтерді көрсету немесе жұмыстарды орындаудың тиімділігін бағалауға мүмкіндік береді.
- Көрсеткіш компанияның әрбір теңге шығынға қанша пайда алатынын анықтауға мүмкіндік береді.

$К_{РЗ}$ = баланстық ппайда (зиян) / өзіндік құн х 100%

- Рентабельділіктің коэффициенттерін есептеу нәтижесі бойынша негізделген тұжырымдар жасау үшін келесілерді назарға алу керек:
- *Уақыт аспектісі–рентабельділік* коэффициенті статикалық, жекелеген есептік кезеңдегі жұмыс нәтижесін көрсетеді және ұзақмерзімдік инвестициялардан болашақтағы қайтарымды ескермейді, сондықтан жаңа технологияларға өту кезінде олардың мәндері нашарлауы мүмкін. Мұндай жағдайларда рентабельділік көрсеткіштерін динамикада бағалау керек.
- *Есептеулердің салыстыруға келмеуі* – рентабельділіктің алымы мен бөлімі «тең емес» ақша бірліктерінде көрсетілген. Пайда ағымдағы нәтижені, ал капитал (актив) сомасы бірнеше жылдар бойғы жинақталған, қазіргі кездегі бағаммен сәйкес келмейді. Сондықтан шешім қабылдау үшін компанияның нарықтық құны индикаторларын да ескеру қажет.
- *Тәуекел проблемасы* – жоғары рентабелділік тәуекелді әрекеттер құнымен келуі мүмкін, сондықтан компания қызметінің тиімділігін толыққанды бағалумен қатар, шығындар құрылымы, қаржылық тұрақтылық коэффициенті, операциондық және қаржылық тұтқа да талдануы тиіс.

Рентабельділік көрсеткіштерін талдау

ӨНІМ РЕНТАБЕЛЬДІГІ = ӨНІМДІ САТУДАН ТҮСКЕН ПАЙДА / САТЫЛҒАН ӨНІМ ШЫҒЫНЫ

РЕНТАБЕЛЬНОСТЬ ОПЕРАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ = ПРИБЫЛЬ ОТ ОПЕРАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ / ЗАТРАТЫ ПО ОПЕРАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

РЕНТАБЕЛЬНОСТЬ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ = ПРИБЫЛЬ ОТ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ / ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ЗАТРАТЫ

РЕНТАБЕЛЬНОСТЬ ПРОДАЖ (ОБОРОТА) = ПРИБЫЛЬ ОТ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОДУКЦИИ / ВЫРУЧКА

РЕНТАБЕЛЬНОСТЬ ОПЕРАЦИОННОГО КАПИТАЛА = ПРИБЫЛЬ ОТ ОПЕРАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ / СРЕДНЕГОДОВАЯ СТОИМОСТЬ ОПЕРАЦИОННОГО КАПИТАЛА

РЕНТАБЕЛЬНОСТЬ СОВОКУПНЫХ АКТИВОВ = ВАЛОВАЯ ПРИБЫЛЬ / СРЕДНЕГОДОВАЯ СУММА СОВОКУПНОГО КАПИТАЛА

ПАЙДА КӨРСЕТКІШТЕРІНІҢ ҚҰРАЛУЫ

ӨНІМДІ (ТАУАР, ЖҰМЫС, ҚЫЗМЕТ) САТУДАН ТҮСКЕН ТҮСІМ	-	**САТУДАН АЛЫНАТЫН САЛЫҚТАР (ҚҚС, АКЦИЗ)**
САТЫЛҒАН ӨНІМНЕН (ТАУАР, ҚЫЗМЕТ, ЖҰМЫС) ТҮСІМ (НЕТТО)	-	**САТЫЛАТЫН ӨНІМГЕ КЕЛЕТІН АЙНЫМАЛЫ ШЫҒЫНДАР**
МАРЖИНАЛДЫ ПАЙДА	-	ЕСЕПТІК КЕЗЕҢДЕГІ ТҰРАҚТЫ ШЫҒЫНДАР
ӨНІМДІ САТУДАН ҚАРЖЫЛЫҚ НӘТИЖЕ	±	ҰЙЫМНЫҢ САТЫЛЫМНАН ТЫС ТАБЫСТАРЫ МЕН **ШЫҒЫСТАРЫНЫҢ САЛЬДОСЫ**
ОПЕРАЦИОНДЫ ҚЫЗМЕТТЕН ҚАРЖЫЛЫҚ НӘТИЖЕ	+	**ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСЕТІН ПАЙДА**
ӘДЕТТЕГІ ҚЫЗМЕТТЕН ЕСЕПТІК КЕЗЕҢДЕГІ ҚАРЖЫЛЫҚ НӘТИЖЕ	+	**КЕЗДЕЙСОҚ ТАБЫСТАР МЕН ШЫҒЫСТАР**
ПАЙЫЗДАР МЕН САЛЫҚТАР ТӨЛЕГЕНГЕ ДЕЙІНГІ ПАЙДАСЫНЫҢ ЖАЛПЫ СОМАСЫ (БРУТТО-ПАЙДА)	-	**ҚОЛДАНЫЛАТЫН ЗАЕМДЫҚ РЕСУРСТАРҒА ПАЙЫЗДАР**
ЖАЛПЫ ПАЙДА	-	ПАЙДАҒА САЛЫНАТЫН САЛЫҚТАР МЕН БАСҚА ДА ТӨЛЕМДЕР
ТАЗА ПАЙДА	-	ТҰТЫНЫЛҒАН ПАЙДА
КАПИТАЛДАНДЫРЫЛҒАН (БӨЛІНБЕГЕН) ПАЙДА		

Глоссарий

- Выручка – выручка от основной деятельности минус НДС, акцизы и экспортные пошлины.
- Себестоимость – себестоимость продукции (для производственных предприятий), покупная стоимость товаров (для торговых). Значение в этой строке заключается в круглые скобки.
- Валовая прибыль – выручка минус себестоимость.
- Коммерческие расходы – связанные с реализацией, сбытом товаров, продукции, значение заключается в круглые скобки.
- Управленческие расходы – связанные с управлением предприятием, административные расходы, указывается в круглых скобках.
- Прибыль от проданного товара – валовая прибыль минус коммерческие и управленческие расходы.
- Доходы от иных предприятий – доходы организации в виде дивидендов, полученные в результате вложения в уставной капитал другой организации.
- Проценты к получению — % по депозитам, ценным бумагам.
- Проценты к уплате — % по займам, кредитам, значение заключается в круглые скобки.
- Иные доходы – прочие доходы, полученные, например, в результате реализации основного средства
- Иные расходы – прочие расходы, отраженные по дебету счета 91, например, штрафы, значение указывается в круглых скобках.
- Прибыль до налогообложения – прибыль от проданного товара плюс доходы от других организаций плюс % к получению минус % к уплате плюс иные доходы минус иные расходы.
- Текущий налог на прибыль – сумма начисленного налог за отчетный период.
- Постоянные налоговые обязательства – указывается величина разницы между данные бухгалтерского и налогового учета (если таковые есть).
- Изменение суммы отложенных налоговых платежей – строка заполняется при условии, что доходы и расходы были в одном периоде, а налог рассчитан в другом.
- Прочее – различные суммы, влияющие на величины прибыли, например, пени, доплаты и переплаты по налогу.
- Чистая прибыль – прибыль до налогообложения минус текущий налог плюс/минус постоянные

Литература :

1. Ендовицкий Д., Любушин Н.Бабичева. Финансовый анализ: Учебник – М.: КноРус, 2016г.
2. Н.А Казакова. Финансовый анализ: Учебник и практикум Учебник – М.: Юрайт, ЛКИ, 2015г.
3. Донцова Л.В., Никифорова Н.А. Анализ бухгалтерской (финансовой) отчетности. Практикум 5-е изд., перераб. – М.: Издательство «Дело и сервис», 2015г.
4. Герасимова Е. Б., Бариленко В. И., Петрусевич Т. В. Теория экономического анализа: Учебное пособие. Серия: "Высшее образование" М.: Инфра-М, Форум, 2014г.
5. Ефимова О.В. Финансовый анализ – современный инструментарий для принятия экономических решений Учебник. 5-е изд., испр. М.: Омега-Л, 2014г.